

Maandag 10 januari 1916 – ochtendeditie

Wederopbouw: Addenda (KVdW).

Brussel, 30 December.

Dat men, inzake heropbouw, ook op het platteland nog altijd wat omdwaalt op het gebied der theorie: ik heb er u in mijn vorige brief op gewezen en tevens aangetoond, hoe moeilijk dit anders kon. Het wil niet zeggen dat men niet aan de praktijk heeft gedacht, en zelfs aan de meest rechtstreekse, en zelfs op een wijze die verrast, omdat het niemand in de gedachte was gekomen, zich af te vragen of men daar al aan gedacht had. Om het enigszins duidelijker te zeggen: wij beschikken van nu af aan over een macht en pracht van plattegronden; men is het eens over rooiing en hygiëne en te volgen bouworde; mogelijk heeft men al zekerheid over vergoedingswijze en geldelijke tussenkomst; het kan zelfs gebeuren dat men reeds weet hoe men aan de formidabele massa's geld komt die nodig zullen blijken. Om één ding echter had men zich blijkbaar niet zozeer bekommerd, omdat het wel al te natuurlijk scheen dat dit van geen belang kon worden: hoe men namelijk aan de werkkrachten komen zou, die de wederopbouw werkdadig verzekeren moeten.

Immers, wie bouwen wil moet kunnen beschikken, in hoofdzaak, eerst over daartoe geschikte materialen, daarna over mensen die het verstaan, die materialen te verwerken. De kwestie der materialen kan worden beschouwd als opgelost, zodra men aanneemt - hetgeen nu als algemene regel geldt - dat men ze ontleent aan de plaats zelf, waar men bouwen wil. Voor mindere bouwwerken is het op het platteland steeds het gebruik geweest, in zoverre natuurlijk de aard van de bodem dit toeliet, de stenen te bakken uit de klei die de plaats zelf leverde waar het huis verrijzen zou: en waar dit niet mogelijk was moest men ze zo heel ver niet gaan halen, terwijl in sommige streken

van Wallonië de steengroeven ruime voorraad aanboden. Dit vraagstuk is dus opgelost, zodra men geen te grote eisen stelt (en men kan aannemen, dat het weeldebegrip zich heeft verplaatst van kostbaarheid der materialen op schoonheid en doelmatigheid der vormen). De zorg om de grondstof geweken, blijft nog deze over om de bekwame werkman. En zoals ik zegde: deze is niet gering te schatten. Alle bouwmeesters weten, dat het ook voor de oorlog niet zo heel gemakkelijk was, goede metselaars te krijgen. Niet dat het ambacht in België minder geacht of niet uitgeoefend zou worden: wel integendeel. Maar het feit is, dat een goed werkman steeds in het noorden van Frankrijk werk kon vinden, ook 's winters, wat in het vaderland niet steeds het geval is, en tegen hogere lonen dan alhier worden uitbetaald. Met het gevolg, dat velen, tot schade van de nationale bouwnijverheid, uitweken, en voor het lopende werk niet steeds de nodige krachten aanwezig waren. Stel u dan voor wat het na de verwoestende oorlog zal zijn! En merk er bij op, dat de aangerichte schade niet alleen in België groot is, maar juist ook in dat deel van Frankrijk, hetwelk onze beste werklui placht te verlokken.

Men kan weliswaar aanvoeren, dat de vernieling van vele fabrieken, de uitroeiing van enkele nijverheidstakken, de onbruikbaarheid van sommige gronden waar de oorlog heeft gewoed, heel wat arbeiders zonder werk zullen laten, heel wat armen leeg hebben gemaakt die niet beter zullen vragen dan te worden gebruikt. Het is echter een dwaling te menen, dat iedereen voor de metselaarsstiel in de wieg is gelegd; dat iedereen zonder de minste voorbereiding aan het bouwen kan gaan. Aardewerkers, helpers, mortelkneders en stenenaanvoerders: zij zijn er altijd in overvloed geweest, en nu zullen zij met duizendtallen vermeerderd kunnen worden. Maar daarmee trekken wij het nieuwe België niet op; het aantal echte werkmannen wordt er zelfs met geen enkele eenheid rijker door, en

wij zullen de penurie eraan misschien te beter gevoelen, waar wij over meer armen zullen beschikken om ze bij te staan.

De vraag, hoe wij aan metselaars komen, is dus onder de meest ernstige, al had men er blijkbaar het minst aan gedacht. Gelukkig had er zich iemand buiten de officiële comités om bekommerd: de Brusselse architect Perin nl., die zich voor het probleem heeft gesteld, de heersende werkloosheid ten profijte van België's wederopbouw te doen keren; een persoonlijk initiatief dat te waarderen valt in deze tijden waar de toekomst van het vaderland de bestendige betrachting van iedereen diende te zijn. De heer Perin heeft zich eenvoudig afgevraagd, of er geen middel zou zijn, van een deel der gedwongen stakers op spoedige en praktische wijze bekwame metselaars te maken, die aldus onmiddellijk na de oorlog een goede broodwinning zou worden verzekerd, en die tevens voor het gemenebest heel wat nuttig werk zouden verrichten. Daar zijn, wel te verstaan, vakscholen, ook voor de bouwnijverheid. Daar leert men aan de leerlingen wat projectie is en wat perspectief is; men maakt ze bekend met de grondslagen der stereotomie en met de berekening van de draagkracht van materialen: alles zeer mooie en nuttige wetenswaardigheden natuurlijk; waar echter veel kostbare tijd in kruipt, en waarbij men nog niet leert ... hoe men op behoorlijke wijze drie stenen boven mekaar metselt. De bouwmeester Perin kent, het spreekt vanzelf, de waarde van al die theorie, en hij zal ze wel niet over het hoofd zien; maar hij weet ook dat een goed metselaar toch in hoofdzaak de praktijk van zijn vak dient te kennen, en dat wij in een nadere toekomst minder op geleerde, dan op technisch vaardige werklui in voldoende aantallen zullen moeten kunnen rekenen. Het is dan ook een praktische oplossing die hij heeft gezocht, - en gevonden.

Gesteund door het comité der ambachtsschool van Woluwe, een van onze voorsteden, heeft hij in augustus jl. een metselaarsschool

gesticht, die sedert september normaal in werking is. De leerlingen, vijftientig in getal, heeft hij eenvoudig, - en hierin schuilt het eigenaardige en opmerkenswaardige van zijn idee, - twee uren daags aan het bouwen gezet van een huisje, een proefgebouwtje, waar alle bestanddelen, van de gemakkelijkste tot de meest ingewikkelde, der moderne woning in voorzien waren. Natuurlijk werd geen steen op de andere gelegd zonder verklaring van het waarom, zonder aanduiding van de wijzen, waarop het geschieden kan. De leerlingen leerden aldus werken, zonder dat aan hun werk maar iets mechanisch was; zij leerden tevens de theorie van hun vak, zonder dat deze ooit dor kon worden, gesteund als ze telkens en onmiddellijk was door de zelf uitgevoerde praktijk. Geen sleur dus van de ambachtsman zonder meer, en ook niet de vruchteloze kennis van hem voor wie de praktijk tweedehands en onvoldoende is.

Aldus zijn vier maanden verlopen, en het huisje staat er. En het is zowaar een mooi huisje, dat ook deskundigen verbaasd doet staan om de zorg en de kunde der uitvoering. Zij zijn van oordeel, die deskundigen, dat die vijftientig nieuwe metselaars in april reeds in staat zullen zijn, zelfstandig hun stuk te staan als bekwame werkman.

Wel te verstaan is hen ook het middel geboden, zich in rekenen, in schrijven, in het gebruik der beide landstalen te oefenen. Men heeft hen geleerd, zelf eenvoudige plattegronden te ontwerpen en uit te voeren; ook op dat gebied dus zijn zij tot zelfstandig optreden bekwaam gemaakt en zouden desnoods zonder verdere hulp van een architect tot het tot stand brengen van kleine, eenvoudige bouwwerken kunnen overgaan.

Het experiment van de heer Perin kan dus ten volle geslaagd heten. Er is dan ook besloten tot uitbreiding ervan. De bestuurder der school werkt het plan uit van een grote centrale inrichting, waar in ten

hoogste twee maand en mits een uitgave van ongeveer honderdvijftig frank per leerling voor materialen, wedde der leraars, en zelfs een kleine vergoeding aan de leerlingen, die tevens kosteloos zouden worden gevoed en zelfs onder dak gebracht (heel een combinatie die ik u niet in alle bijzonderheden kan uiteen doen, maar die als poging hoogst interessant is), waar, zeg ik, een groot aantal jongelieden, die er zeker wel voor te vinden zullen zijn, tot degelijke werklieden in het bouwvak zullen worden opgeleid. - Natuurlijk is daar een speciaal onderlegd leerpersoneel toe nodig: van nu af aan wordt het daartoe opgeleid. Terwijl er, ten slotte, stappen worden aangewend om ook elders dergelijke scholen naar voorbeeld en model van die te Woluwe op te richten.

En ziedaar hoe men in België de toekomst voorbereidt. Aan mensen als de heer Perin komt er alle eer voor toe.

De vervlaamsing van de hogeschool te Gent.

In de Vlaamsche Stem, het te 's Gravenhage verschijnende, algemeen Belgisch Dagblad, dat onder leiding staat van drs. René de Clercq en A. Jacob, lezen wij:

De vlugge nieuwjaarstijding uit België, het besluit meldend dat de Gentse hogeschool nog dit jaar zal worden vervlaamst, heeft ons wonderbaar verrast. Wanneer een verdrukt volk zo lange tijd tevergeefs heeft gestreden om het zijne, en wanneer dit nagestreefde niet een zaak is van ondergeschikt belang maar een levensvoorwaarde voor dit volk, kan die verrassing niet anders dan een aangename zijn. Al heeft de vreugde toch ook wel iets wrangs.

Het valt inderdaad te betreuren dat onze regering, ondanks de onophoudelijke opgestegen roepstemmen, ondanks smekingen, klachten, eisen en strenge waarschuwingen, zich deze prachtige

gelegenheid om goed te maken wat ze tegenover de meerderheid der bevolking had misdaan, heeft laten weggapen.

Daarmee raakt zij, zelfs al mocht zij ooit ten opzichte der Vlamingen redelijker gevoelens koesteren, door eigen schuld in een netelige toestand.

Zij zal de getroffen maatregel afkeuren en bestrijden, alleenlijk uit verbittering tegen de bezetter die – het grieft ons deze waarheid te moeten belijden – een klaardere kijk heeft in Vlaanderens geestelijke nood dan degenen, welke bijna een eeuw onze lotsbestemming in handen houdend, opdracht hadden ongedwongen te zorgen voor en te waken over het Vlaamse belang, hun mede toevertrouwd. Zal zij, teruggekeerd, het nauwelijks opgetrokken gebouw der volksontvoogding willen slechten, uit nijd en spijt daar zijzelf haar eerste plichten verwaarloosde? Dat ware veel gewaagd bij een intrede die, na ramp en rouw, wellicht niet een blijde, maar toch een rustige behoorde te zijn.

Zal zij, met verborgen tegenzin, zich schikken in het onvermijdelijke? Of zal zij de eerlijke mooie moed hebben om haar ongelijk te herkennen en, met een kalm gebaar, de antivlaamse dwarsdrijvers en ophitsers, die al meer en meer een gevaar worden voor de eenheid van het land, voorgoed het zwijgen op te leggen? Dat kan ze, dat moet ze, en meer nog: onmiddellijk na de bevrijding van het grondgebied, verlangen wij, dat door haar ditmaal, niet door een vreemde, het werk van onze geestelijke verlossing voltrokken zou worden. Want Vlaanderen wil niet alleen een eigen hogeschool, het eist volledig zelfbestuur.

Hopelijk geeft de geest der echte vaderlandsliefde dat de regering niet blind blijft voor de wenk der wordende geschiedenis.

Wat ons, strijdende Vlamingen, betreft, onze houding in deze aangelegenheid is in elk opzicht waardig en strikt loyaal. Duizend maal hebben wij van de bevoegde Belgische macht een Vlaamse universiteit gevorderd. Niet eenmaal werd aan de bezetter dienaangaande een wens te kennen gegeven. Wordt thans onverwacht aan een van onze vurigste verlangens voldaan, wij kunnen niemand danken. Trouwens ons geschiedt hier geen gunst, geen voorrecht. Het is geen geschenk, dat men weigert of aanneemt. Het is een recht, dat ons toekomt. De enige staatsuniversiteit in Vlaanderen moest een Vlaamse zijn. Wij hebben haar, wij houden haar!

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Wij ontleen aan De (Belgische) Legerbode:

Benoemd tot:

Officier in de Leopoldsorde: Bozet, majoor der infanterie.

Ridders in de Leopoldsorde: Laurent Bruwier, hulponderluitenant, infanterie; Lodewijk Biesemans, hulponderluitenant, infanterie.

Ridders in de Kroonorde; Juul Ureel, korporaal, infanterie; Aug. Floor, hulponderluitenant, infanterie; Jan Boumael, hulponderluitenant, infanterie; Michiel de Vos, sergeant, infanterie; Lodewijk Varlez, luitenant, infanterie; Pieters Storms, hulponderluitenant, infanterie; Karel Landmeters, soldaat wielrijder, oorlogsvrijwilliger.

Ridders in de orde van Leopold II: Frans Thaels, adjudant, infanterie; Reimond van den Haute, oorlogsvrijwilliger, infanterie.

Ontvingen:

Pieter de Sutter, soldaat, infanterie; Remy Meulemans, wielrijder, infanterie; Juliaan Delafaille, soldaat, genie; Firmin Roos, oorlogsvrijwilliger, infanterie; Gaston Walbrecq, soldaat, infanterie; Phil. Baete, soldaat, infanterie; Jozef Mousty, sergeant, oorlogsvrijwilliger; Jozef Pottiez, korporaal, infanterie; Lodewijk van Com, korporaal, oorlogsvrijwilliger, infanterie; Philip Schelvis, soldaat, genie; Gaston Habrand; sergeant, infanterie; Jan Boonen, hoornblazer, oorlogsvrijwilliger, infanterie; Arthur Verbeke; soldaat, infanterie; Hendrik Ramaeckers, soldaat oorlogsvrijwilliger, infanterie; Jozef Bayen, korporaal, infanterie; Frans Stoefs, soldaat, infanterie.

Het burgerlijk ereteken der 2^e klasse: Karel Ramackers, wachtmeester.

Werden bij dagorder van het leger vermeld: Michel, luitenant-generaal; de Witte, luitenant-generaal; Alfred Gourmet en Juul Gras, ziekendragers, infanterie; Noël D'Hulster, soldaat, infanterie; Lodewijk Evers, soldaat oorlogsvrijwilliger, genie; Emiel Questiaux, korporaal oorlogsvrijwilliger bij de zoeklichten; Cuypers, adjunct geneesheer.

De schim (KVdW).

Brussel, 30 december.

Het stond geschreven dat wij het jaar niet zouden eindigen op indrukken, die ik mij de moeite niet geven zal te definiëren, overtuigd dat gij ze u uit de kennis der heersende omstandigheden gemakkelijk voorstellen kunt. De laatste dagen van 1915 konden ons, zij het dan ook alleen in schijn, verlossen van de gedruktheid, die voor velen de gewone gemoedstoestand is geworden: het toeval, dat in zijn blindheid soms zo verrassend juist kan treffen, heeft ons ineens naar

een verleden mee gerukt, ons naar dagen teruggevoerd die, zijn zij nu ook het beeld niet der zuiverste schoonheid zelf, toch wel, in hun heroïsche schurkerij, opwegen tegen de geneugten die wij smaken. - Wij zijn, bij de gratie van niemand minder dan het Hof van Beroep, verplaatst in het jaar toen men schreef 1914, en nog voor de volkeren van de oorlog wisten: tijden waar het menselijk geheugen nog nauwelijks enige herinnering van heeft, maar waar toch nog iets van naleeft dat zonnig is en licht ...

Ja, het is ons, mits enige verbeelding, die gij inbeelding kunt noemen zo gij wilt, maar dat wij aanvaarden als de waarheid van de ontwakende schone slaapster in het woud, - het is ons gegeven, 27 december weer en onmiddellijk aan 28 juli 1914 te kunnen knopen, en, danken wij de gunst ook aan de kolossaalste oplichter die op Belgische bodem ooit heeft gelopen: nog blijven wij vanwege de zeldzaamheid dankbaar, dat wij aldus als het ware over heel de oorlog heen kunnen stappen, om te verwijlen, korte stonden, in een tijd ... dat de misdaad niet zo algemeen was ...

Het was, om het u maar onmiddellijk te zeggen, op 28 juli 1914, dat Nestor Wilmart zijn veroordeling opliep en ertegen in beroep ging; het is op 27 december 1915, dat Nestor Wilmart hiertoe weer voor het gerecht verscheen. De zaak wordt weer aangeknoopt; wij zitten weer in het gerechtshof; weer zie ik dezelfde gedaagden, of althans een paar daarvan; weer zie ik dezelfde advocaten; en weer wandelt in de hol klinkende "salle des pas perdus" het kleine heertje Woeste met zijn te lange automatenstap en zijn scherp turende ogen in een gelaat, dat groener is dan ooit ... En ik kan mij heel goed voorstellen (benijd mij gerust), dat tussen de twee data slechts één dag is voorbij gegaan, en dat ik hier niet langer dan gisteren zat, met dezelfde beroepsnieuwsgierigheid en dezelfde beroepspllicht, en dat er tussendien te Brussel niets is gebeurd, dat mijn lezers kan interesseren.

Intussen hebben zij allicht vergeten, wie dat was, Nestor Wilmart, de hier dankbaar genoemde; zij weten misschien niet eens meer, mijn lezers, wat “le plus grand escroc du siècle”, zoals hij nauwelijks anderhalf jaar geleden, niet zonder overdrijving genoemd werd, voor zulke vergankelijke beroemdheid gedaan heeft. En trouwens, ik beken, dat ik het tot voor een paar dagen, van uit mijn gezichtseinder had zien verdwijnen. Maar nu ben ik er weer geheel in, en, al begrijp ik heel goed, dat gij er helemaal niet zoveel erkentelijk belang aan hecht als ik, toch stel ik mij voor, dat er weer eens over te praten een afleiding bezorgt, die niet geheel onwelkom is. De oorlog: hij vervalt soms wel eens in herhalingen, vindt ge niet? Laat daar dan deze mijn herhaling, die het voorrecht heeft dat ze verjaard is, een korte distractie voor zijn ...

Eigenlijk moet men tot hoger dan 1914, moet men tot 15 oktober 1912 opklimmen, zo men een volledig relaas van het geval wil leveren. Ik herinner mij levendig het ogenblik, dat het avondblad ons het nieuws van Wilmart's aanhouding en de reden daarvan bracht: een verbluffing die nog groter was dan de hoge dunk, die men van de dader had. Want wie kende hem niet, de “gros Nestor”, die men ook “le joyeux Nestor” noemde: de goedleefse, goedlachse financier, die gemengd was in alles, wat Brussels leven mocht heten: wedrennen en schouwburgen, nachtrestaurants en krantenwereld! Men kende de Bodega, waar men zeker was hem op dit of dat uur te zullen vinden; in het ernstig café, waar hij samenkwam met de beheerders van zijn talrijke ondernemingen, had hij zijn vaste plaats; wilde men de actrice zien, die op het ogenblik zijn gunsten genoot, dan wist men naar welke gelegenheid te gaan, waar hij haar een fijn diner aanbood; en overal klonk zijn luid gebiedende, maar gulle overwinaarsstem; overal had zijn grote en losse, dikke maar lenige gestalte van goedmoedige reus bij haar binnentreden dezelfde uitwerking van gezonde vrolijkheid, die voor de man innam en die nochtans terdege

wist te imponeren. Een meester van het leven, en één waarvan men het goed lijden kon ... En daar heette het nu opeens: "Ce bon Nestor" heeft de grootste oplichterij begaan, waar de wereldgeschiedenis herinnering van heeft; de miljoenen die hij gestolen heeft, zijn in getallen eenvoudig niet te benaderen; degenen, die hij heeft weten te bedotten, zijn legio. En zie: men kon het hem zowaar niet kwalijk nemen; het sprak immers vanzelf, dat "le joyeux Nestor", eenmaal dat hij aan oplichten dacht, dit moest doen met dezelfde ronde gulheid, die als zijn persoonlijk merk was, en in het groot natuurlijk, zoals hij alles deed. Bij zulke personaliteiten, na zulke prestaties, dacht men onmiddellijk aan sommige helden van Balzac; de eersten brief, die ik er u over schreef, betitelde ik: "een groot man", en daar was wel ironie bij, maar ook, ik beken het, iets als respect voor de levenskunst, de brede blik en de brede daad, hoe dan ook een misdaad, van deze waarlijk geniale gebieder.

Wilmart, beklaagd, bleef zichzelf gelijk; geen ogenblik verloor hij zijn meesterschap over het leven. Herhaalde malen liet hij er de onderzoeksrechter inlopen na hem zelf alle gemak tot onderzoek te hebben geboden. En op het ogenblik dat hij zou worden geknipt, wist hij te verdwijnen onder de ogen van zijn vrienden, die hij op een luisterlijke jachtpartij had uitgenodigd ...

Waar mocht hij heen zijn? Men herkende hem op de Balkan; men trok zijn lijf op uit de Atlantische Oceaan; hij wist, ook verdwenen, breed romantisch te blijven. De werkelijkheid was echter veel eenvoudiger, maar daarom geenszins minder geniaal: Nestor was eenvoudig in een klein stadje van Noord-Frankrijk gaan rentenieren onder den doodgewone naam van Dubois, en, terwijl zijn medeplichtigen, die eigenlijk zijn slachtoffers waren, het van het gerecht te verduren hadden, speelde hij rustig zijn partijtje kaart met de ontvanger en dronk zijn aperitief met de notaris, zonder dat het joviale van zijn karakter maar het minst argwaan verwekken zou ...

Een zandkorrel kostte 't leven aan Cromwell: een voorvalletje zonder de minste betekenis zou aan Wilmart de vrijheid kosten. Zekere dag krijgt hij het in het hoofd een villa te huren; men vraagt hem naar zijn identiteitspapieren; men vindt vreemd dat hij met het overleggen daarvan schijnt te talmen; de twijfel is geboren, een ijverig politiecommissaris herkent hem onder de portretten van opgezochte boeven. Weer weet Wilmart, het spreekt vanzelf, te ontkomen. Hij loopt echter niet ver: gelukkiger dan het Belgische gerecht, houdt kort daarop de Franse commissaris hem aan.

Daarop, het proces. Nestor heeft al zijn meesterschap heroverd. Bij de aanvang leek het, of de gevangenis hem gefnuikt had: men merkt weldra, dat hij er integendeel van gebruik heeft gemaakt om de behendigste verdediging der wereld voor te bereiden. Nu toont hij zijn kracht in fijnheid; de durf is minder groot; zijn bijval gaat er enigszins bij tanen. Zijn zaak heeft trouwens wel iets van haar belang verloren, de dag dat men te weten kwam, dat de oplichterij niet meer dan zeventien miljoen bedroeg: men had immers veel hogere sommen genoemd. En toen "le gros Nestor" slechts tien jaar kreeg, toen was het met het beste deel van zijn populariteit uit: hij bleek minder groot dan men aanvankelijk gedacht had ...

Het brak Wilmart's vitaliteit geenszins. Hij vond, hij, tien jaar voor de helft te veel. Zelf doctor in de rechten, hield hij staan, dat men veel te mild was geweest. Hij ging in beroep. En ...

Gisteren heb ik hem terug gezien, deze levende schim van het opgeroepen verleden. - O! De zaak doet zich lang niet zo schitterend voor als verleden jaar, kort voor de oorlog. Publiek is er zo goed als niet opgekomen: de mensen weten niet, dat hier gelegenheid geboden wordt, de oorlog te vergeten. Het debat is trouwens louter juridisch: het lokt dan ook vooral advocaten, en zelfs het oude heertje Woeste, minister van state, is er voor gekomen met zijn lange

automatenstap en, in zijn groene roofvogelkop, de onuitblusbare inquisiteursblik ...

Ik echter heb er de groten Nestor teruggevonden met al zijn bewuste macht, aangewend thans in het frasen weven, zonder grootspraak, maar overtuigender dan ooit. En ik heb bij mezelf gedacht: deze moest nu eens aan het hoofd staan van een leger, want welke generaal schuilt niet in deze levensbeheerser! ...

- Want, neem me niet kwalijk, lezer: ik dacht dat ik daar, in die gerechtszaal, aan de oorlog was ontsnapt.

Maar moet helaas belijden, dat dit totaal onmogelijk is ...

Maandag 10 januari 1916 – avondeditie

Belgische vluchtelingen.

Men meldt ons, dat in december ongeveer 15.000 vluchtelingen naar België zijn teruggekeerd.

Het Nederlands comité tot steun van Belgische en andere slachtoffers, heeft van het Belgisch steuncomité te Djokjakarta 4000 gulden en van het Belgisch steuncomité te Soerabaja 2000 gulden ontvangen.

De Heer G. Vogelvanger, voorzitter van de commissie van uitvoer van suikerbieten uit Zeeuws-Vlaanderen naar België, heeft namens de minister van landbouw aan de belanghebbenden medegedeeld, dat vooralsnog omtrent uitvoer van bieten in 1916 niets te bepalen is en dus generlei toezegging kan worden gedaan ten aanzien van voor 1916 te sluiten contracten.

Berlijn, 10 januari. Een Duits vliegeschader heeft de vijandelijke etappe-inrichtingen te Veurne aangevallen.

Men meldt ons:

In het Maasdal, tussen Warsage, Visé en Navagne, wordt door de Duitsers met koortsachtige ijver gewerkt aan de spoorverbinding Aken-Brussel. Tal van spoorlijntjes doorkruisen daar de streek, die de aarde aanvoeren, om te nivelleren, welke aan de andere zijde is afgegraven.

De spoorwegbrug door de Maasvallei nabij Navagne, gemaakt van beton en ijzer, is voor driekwart gereed. Duizenden arbeiders, onder welke vele Russische krijgsgevangenen, zijn er aan het werk.